

„DALMATINSKI HRVAT“ izlazi svake subote.
 Godišnja predplata Din 96 — Polugodišnje
 Din 48 — Tromjesečno Din 24 — Za Ame-
 riku poštišnje dva dolara

ODLASE PRAMA CJNIKU.

Račun kod Pošte Ček Ureda, Zagreb, br. 38.004

Privremeni telefon

prako dana br. 38 — prako noći br. 23
 (Interurban)

DALMATINSKI HRVAT

Postarinaručena u gotovu.

„Dalmatinski Hrvat“ je vlasništvo pramacateljnog
 odbora „Hrvatske Štamparske Zedruge“ s. o. j.,
 u sastavu u Šibeniku.

Pisma i novci bežu se na adresu:
 „Dalmatinski Hrvat“ - Šibenik, glavna ulica 168.
 Rukopisi se ne vraćaju. - Pisma na frankirane
 ne primaju, anonimna u list.

NOVINE ZA PROSVJETU, GOSPODARSTVO I POLITIKU DALMATINSKE HRVATOSI.

God. III.

ŠIBENIK, 29. OŽUJKA 1924.

Br. 60.

Posljednja vijest iz Beograda.

Verifikacioni je odbor sinoć u 9 sati verificirao sve punomoći, koje je hrvatsko narodno zastupstvo do juče predalo na verifikaciju.

O. U. Vidjet ćemo, dali će radikali i Pribičevići imali obroza, da u skupštini odgode verifikaciju. — Oporbeni blok ima apsolutnu većinu mandata, kojoj se manjina mora da pokori. Teško neparlamentarnoj vladi, koja bi na putu nasilja htjela da traje. Narodni je sud ne će minutu.

Živio oporbeni blok! Dolje narodni nametnici!

Nova Pašić-Pribičevićeva vlada!

U zemlji nasilja, hegemonije i korupcije, kao što je naša, nema parlamentarnog principa ni parlamentarne logike. Svaki, kogod ima imalo građanskog, prema tome i političkog poštenja, zna, da je danas u beogradske skupštini u VEČINI OPORBENI BLOK. Što se još nisu verificirali svi mandati naše HRS stranke, ova je puka formalnost neodlučna suprot činjenice, da je blok oko sebe sakupio oko 160 narodnih poslanika. U našoj se zemlji ipak obrazuje vlada manjine! Pada vlada manjine i ponovo se obrazuje! Eshaezijo, sretna zemljo!

Pašić! Podržavan na vlasti od neodgovorne bjeloruske družbe, koja je sebe po primjeru junkersko-pruskome digla nad narod i zakon, pretvorivši čitavu zemlju u pandursku satrapiju, u pljačkaško razbojište, on, Pašić, misli, da u ovoj jednoj zemlji sve smije, da nema narodnog osjećanja, u koje on ne bi smio da dira. On misli, da su narodi u ovoj državi igračke u njegovim rukama!

Ponovo se, starac, zagledao u svoje milo dijete Svetozara, pono-

vo ga je zavoljeo. Svijetlo lice i bijela brada na vjeru se slažu.

Ova dva krvnika hrvatskog naroda, ova dva zakleta neprijatelja svega, što je hrvatsko, i svega, što u ovoj zemlji pošteno i slobodno misli, jedan drugome pružiše - eto - ruke, da se kao ortaci zagrije. Samo da se ne zaduše!

Oni hoće da pregaze narode, koji sačinjavaju ovu državnu zajednicu. Prekasno su se uortučili u ovome cilju. Više nema naroda, koji se mogu pregaziti. Hrvatski narod trpi i čeka. Izbori nisu daleko, a sile se ne boji. On zna, da su protiv njega svi njegovi neprijatelji nemoćni, da je svaka sila za vremena; da će suvereno da pobijedi samo njegova narodna volja. Hrvatski je narod neustrasivo, ponosito ustao protiv batina i pljačke, protiv ropstva i hegemonije, a za građanska prava i slobode, za svoje pravo narodnog samoodređenja. Njega ide zasluga, ako se u ovoj zemlji ovo pravo ostvari, ako se krene putem zakona.

Da maskira svoje zločine protiv Hrvata, Pribičević je uvalio u novo

ministarstvo par hrvatskih izroda, među njima i tipičnog predstavnika naše domaće rase, maloga Grizu. Da se pravo ocijeni postupak ove političke malenkosti, treba istaći, da ga na što tako nije ovlastio odbor Demokratske stranke za Dalmaciju. Ali što će njemu ovlaštenje ljudi, koji su ga i predložili i birali za zastupnika! On će, i pokraj toga, vjerovati, da mu je svijetao obraz! Bravo, uccelletto di passo, o galantuomo da capo in basso!

U broju od 16. veljače rekosmo, da su hrvatski vodje pripravnici na sve, pa i na gaženje ustava od strane radikala; oni su predvidjeli i Pribičeviću izdajstvo i exodus njegovih prirepina. Pašićevi potezi više ne iznenadju. Proročanstvo, koje prediskazasmo u zadnjem broju lista, ipak je na putu, da se ostvari. Zaman kolan vladinog kobila! Zaman zlorado veselje Pribičevićevih upljuvaka na našim Jadranskim žalima. Hrvatski će ih val prebaciti daleko od našeg narodnog života.

Što je god pošteno u Demokratskoj stranci, napušta Pribičevića i osudjuje postupak njegove prirepine vajnoga Grisogona. I mladost, koja se predano predala jednome svom idealu, vjerujući u skoro njegovo ostvarenje; koja ne biljaše žedna narodne krvi ni željna moći, ni ova mladost ne slijedi crnog ličkog nasilnika, ona, šta više, pomaže našim djacima.

O tome nas mogu uvjeriti posljednji događaji u Akademikarskome potpornom društvu u Zagrebu, gdje su sada Pribičevići batinašili manjina. Manjina su nasilni i opaki politikanti sa pandurskim političkim znanjem, ova mucava rasica bez pravog jezika i historije,

kojoj je ideal badavadžijski život na račun narodnih žuljeva; koja za savremena socijalna i politička pitanja ima manje smisla od zvonara; koja misli, da se nacionalna pitanja rješavaju silom i nijekanjem, a ekonomska naoružavanjem!

To vam je naša rasica, čiji je tipični predstavnik mali Grizo, koji će takodje po Pribičeвиćevoj komandi kušati „pripitomiti“ nas Hrvate. I on je, ponavljamo, Pribičevićeva maska. Za to se prokrijumčario u vladu.

Ali ćemo svojim narodnim životom odlučivati sami mi Hrvati, i sve će Pašićeve vlade protiv toga biti nemoćne. Samo strpljenje, pobijediti nas ne mogu i ne će! U tome je njihovo prokletstvo!

Šibenik, 29 Ožujka 1924.

Nikoga, koji je poznavao pokvarenost današnjih vlastodržaca, sastav nove vlade nije iznenadio. Svaki političar koji je pratio razvitak političkih prilika, kroz zadnju dva-tri mjeseca to je i predvidjao. Osobito u danima krize bilo je jasno, kao dan, da će se dva najfatalnija čovjeka za ovu zemlju složiti, i među se vlast podijeliti. Ta ima već dva mjeseca da radikali govore, kako je sporazum između Pašića i Pribičevića potpisan i da će ovaj dovesti sa sobom 28 poslanika. To se je i obstiisulo i ako se Pribac u broju za polovicu prevario.

Nova vlada ne može da se dugó održi, bude li radila parlamentarnim putem. Fali joj mnogo do većine. Posegne li za silom, ta će joj se nađ glavom skrsiti. Mandate HRSS mora verificirati ili skupštinu raspustiti i u izbore poći. Hrvati se izborima vesele, jer su u tom prav-

POSLANICA dru. JANKU ŠIMRAKU.

Spisao: Starac Mišo.

(Dne 27. ožujka o. g. u Hrvatskoj Čitaonici u Šibeniku držao je govor bivši narodni zastupnik i vodja Hrvatske Pučke Stranke g. dr. Janko Šimrak. Govor je slušao i Starac Mišo, pak pod dojamom Šimrakovih riječi spjevao mu je ovu poslanicu. — Uredništvo.)

Na dan Goda svetog našeg Križa,
 Koga slave Dolačani hrabri,
 Sastida se kila i svalovi
 Šibenika Krešimirov grada,
 Da slušaju doktora Šimraka,
 Gdi im priča jade i nevolje,
 Koje tlače cili rod Hrvata
 Koje gniče Muslimane braću.
 Koje glodju Sloveniju kršnu,
 Koje biju Crnogoru gladnu,
 Koje more Šumadiju bolnu,
 Izpačenu od silnih ratova;
 Da slušaju njegove savite
 Kuko bi se svim pomoći dalo,
 Kako bi se narod izbavilo
 Od nevolje drugarice crne,
 U koju je upao nedužan

Krivnom ludih radikalskih glava,
 Koje za bol roda i nemare,
 Već kako je Janko Šimrak reko,
 Njihova je ponajprva brig,
 Da džepove vlastite si pune
 Sa suzama bidnoga seljaka.

Kada Šimrak otvorio usta,
 Da narodu rič prozbori svetu,
 Iz njlih siplje živi plamen plavi
 Sve ljubavi za tu Domovinu,
 U kojoj je ugledao svitlo
 Božje Pravde, ko nevino dite;
 Za koju će sve što može dati;
 Život dragi i s ramena glavu.
 On po redu nabraje sve jade,
 Koje trpe hrvatski seljaci;
 Oa po redu niže svaku bidu,
 Koju snose radnici Hrvati;
 On po redu obrisuje suze
 S oči naših činovnika gladnih;
 On po redu broji bačve vina
 Koje seljak prodati ne može;
 On po redu nabraje hiljade
 Sve radnika bez posla i rada,
 Koji žele zalogaja kruba,
 A kad zbroji peltnost koljenaca
 U kralješu hrvatskoga roda

Onda Šimrak stade tražit lika,
 Kojim on bi izličio rane
 Svim seljacim, radnicim i drugim
 Svim sinovim hrvatskoga roda.

Traži Šimrak melema za rane,
 Traži Šimrak božanskoga lika,
 Traži Šimrak svake dobre hrane,
 Znoj mu smrtni oblio je lice,
 Želio bi izličiti bolne,
 Želio bi, al je slabe sriće,
 Pa kad vidi, da ga izdadoše
 Lici skupi i melemi razni,
 On u slisici domisli se varke
 I udari na Radića Stipu,
 Da je krivac svih nevoljnih rana,
 Što sad more Dalmaciju kršnu,
 Herceg Bosnu, Slavoniju ravnu,
 Golu Liku i Hrvatsku krasnu.
 Ne žaca se od Šimraka Janko
 Na Radića povuditi čordu,
 Zardjalu iz korica starih,
 Da mu siće sa ramena glavu,
 Pa da svitlo on dovikne glasno:
 „Ova glava od miramorne ploče
 „Skrivila je za života mnogo,
 „Dovela nam jade i nevolje,
 „Parcelare, razne komisare,

„Silovite velike župane;
 „Ukinula hrvatski je sabor,
 „Dalmaciju odtrgla od Majke!
 „Ova glava prkosna i tvrda
 „Rod Hrvata vodila u propast,
 „Kad mu 'nako pričati je znala,
 „Da je njemu republiku dikaj,
 „A kao tamo istina je prava
 „Da je ovo jedna luda glava“.

Rič slušaju od Šimraka Janka
 Šibenčani, a strava ih hvata,
 Dobri ljudi od boljih otaca
 Bolno plaću da je Radić Stipe
 Znao 'nako prevariti narod,
 Kako to im Šimrak Janko priča.
 Bolno plaću, a uzdižu teško:
 „Da je Radić privario narod,
 „Miali bidan da je Radić mrlav
 „I sivera da će Dalmacija
 „Svom Radiću okrenuti ledja;
 „Al se Šimrak prevario kruto,

cu već potpuno organizirani i nijedna hrvatska kuglica neće poći van hrvatske — jedne i jedine žare. Radikali će pak u ovim krajevima svakako da gube.

Odlučniji demokrati u Sibeniku ogorčeno osuđuju ovaj korak Pribičev, koji bi mogao da nanese ozbiljniji posljedica demokratskoj partiji u cijeloj zemlji. Osuđuje i malog Grizu i sve prečanske hrvatske demokratske poslanike. Vajni su to Hrvati! Oni bi zapalili cijelu Hrvatsku, samo da se dokopaju ministarskih stolica i masnih položaja. Dalmatinski demokrati, među kojima imade nesebičnih rodoljuba uvidješe da Pribičević nije nikada politički pošteno mislio, da je uvijek i u svakom času bio spreman na sve, samo da se dokopa vladanja, jer požuda za vlašću i moći u njega je iznad svega. Sve drugo su bile parade i rabota za objesniti prostotu. I čaču svoga bi ovaj Tiszin miljenik ubio, samo daj mu vladati. Ali će ipak ovaj nesretni i fatalni, po ovu zemlju, čovjek, da nesretnije svrši nego li je započeo.

Postavivši za ministra bošnjaka Srškića, izazvani su na najgori na-

čin bosanski Hrvati muslimani, a imenovanjem Pribičevića dobačena je rukavica cijelom hrvatskom narodu. Hrvati će taj izazov prihvatiti i dostojno i muževno uzvratiti!

Hrvatski Krištimirov grad prati razvoj današnjih političkih događaja, sasvim mirno i bez ikakova uzrujavanja. Sibienski Hrvati su svjesni da politički pravac, koji je odabralo hrvatsko narodno predstavništvo sa svojim vodjom Stjepanom Radićem, da je bio odabran nakon zrelag promišljanja i za dobro hrvatskog naroda. Hrvati primoravaju vladostdržce da se pred licem čitavoga svijeta pokažu u pravoj svojoj slici, da skinu sa svoga lica svoju lažnu ustavnu obrazinu, da svijet doznade, da im je samo do vlasti i ugnjetavanja, pa makar i država propala.

Hrvati će ih ipak da spriječe u njihovim prijetkijim namjerama. Hrvati će ih u političkom životu naše zemlje onemogućiti. I za to Hrvati neće od borbe odstupiti, ali će današnju vladostdržce odstupiti od svojih ministarskih mjesta, za koja bi na svaki način htjeli biti prikovanani. O tome nema sumnje, o tome će nas uvjeriti najskorija budućnost.

Samo dvije žare.

Sibenik, 28. ožujka.

Vodje Hrvatske Pučke Stranke gg. dr. Šimrak i Barić, sinoć su u dvorani Hrvatske Čitavnice govorili o političkoj situaciji, o riješenju kabinetske krize i o njihovom stranačkom programu. Dvorana je bila prepuna slušaoca. Tenor njihovih govora, bio je napadaj na Radića radi njegove dosadašnje abstinencije, a s druge strane radovanje da su zastupnici HRSS, pošli u Narodnu Skupštinu i stavili se na realno polje političkog rada, koji je HPS uvijek zagovarala, tvrdeći, da je u ovom potonjem pitanju triumfiralo stanoviše njihove stranke.

Barić se čudi hrvatskim seljačkim republikancima da su došli u Beograd, a tamo za vrijeme izbora da su se pred narodom kleli, da ne će nikada ići u Beograd, dok veli, da hrvatska realna politika može da se vodi pr na našoj jakosti i da se je prema razmjeru te jakosti imalo i

Kad začuo nepočetne glase,
Da će cila Dalmacija gladna
Za Radića živit i umriti,
Da ga sluša kao svoga oca,
Koga Gospod poslao joj s neba
Da ju brani i oda zla hrani.

Oj Šimrače, moj rođeni brate,
Gdi ti pamet, a gdi su moždani,
Da ti siplješ 'nake gorke riči
Prot Radiću, uzdonici našoj?

Man' se, brate, čoravoga posla,
Man, se, brate, prot Radića burbe,
Uzalud ti demeskinja tvoja,
Zardjala ne će posić stablo
Radićeva roda i kolina.

Kaj se, Janko, za sve tvoje grihe,
Nemoj više napadati Stipu,
Drž' se onih Ti Kristovih riči,
Tko na drugog podiže kamenje
Od kamena živ' će bit skrljan,
A ti podji Stipi na poklone
Ljubi njemu skuta i kolina,
Ljubi njemu i čelo i lice,
Sluša' njega, kajati se ne ćeš
I prigrlj našu republiku
Republiku, svih Hrvata dikul

udesiti taj rad. On veli, hrvatski seljački republikanci ili su ljudi ili ni sami ne vjeruju da se može ostvariti republiku. Zanj kad Radić govori o republici, on ne govori istinu. Ustaje proti konfederaciji i zaključuje, kad se nemože postignuti ni jedno ni drugo: „truzimo ono što možemo“.

U drugom djelu svoga govora kuša da dokaže, kako nije moguća koncepcija opozicionog bloka sa Ljubom Davidovićem na celu.

Dr. Janko Šimrak misli da se u ovoj državi ne bi ništa bilo promijenilo, kada bi u konstituantu bili došli svi Hrvati i drži da su Hrvati odmah u početku vodili realnu politiku, da bi se u državi sve u redu bilo razvijalo. U konstituenti su bile dvije ideje: demokratska i ona druga Stojana Protića. Ustav ovog potonjega nije odgovarao ustavu HPS, ali se je na njemu moglo graditi dalje. Priča, kako su Muslimani i Zajednici pošli Radiću i molili ga da dodje u Beograd, da još onda svi skupa sklope tako jaki blok, da je bilo nemoguće, da Srbi donesu ovakav Ustav pred Skupštinu. Opozicija je onda bila tako jaka, da je mogla rastjerati ustavotvornu Skupštinu sve dotle, dok bi se u njoj bio donio nacrt Ustava prihvatljiv od svih stranaka.

Kad se je to promašilo sve je to pošlo nizbrdice: Parcelacija Veliki župani, koji slušaju zvonce iz Beograda. Radikali kažu: Pa šta je nas briga za agrarnu reformu, to je stvar HPS, a u Hrvatskoj imademo danas do 200 hiljada srbskih dobrovoljaca, kojim se je dalo zemljište, hrvatsko, a nijedan Hrvat nije dobio ni komadić zemlje. Mjesto da se našu ljude iz Dalmacije selu u Hrvatsku, to oni, ako imadu novca da dobiju pasušu, treba da sele u Ameriku. Ovo nije bila politika pameti, Napuda Kordića i Mlinarića, koji sjede u radikalnom klubu, i u doljnjem djelu svoga govora bavi se sa „gospodskom“ politikom, koju osuđuje i napada.

Govornik se bavi Radićevom akcijom u Londonu i u Beču, govori o nekim Radićevim neuspjesima, ali u tomu je zle sreće, jer ovaj dio njegova govora bazira jedino na vanjštini, dok iz samog njegova predavanja proizlazi, da on u istinu nije upućen u Radićevu akciju u inostranstvu, pa baš za upućene ovim djelom svoga govora Šimrak je sam pokvario prvi dio svoga predavanja.

Drugi dio njegovog govora bio je interesantan nada svē za sve nas, koji smo tako udaljeni od Beograda i koji ne znamo u kakvim, da li u zemljanim ili u zlatnim loncima kuhaju puru narodu.

Dr. Šimrak govoreći o krizi istaknuo je, da je do krize u kabinetu došlo „što se dinastiji nije svidjelo da sa zemljom upravlja jedna stranka, jer kuda bi se ova stranka (radikali) širila sve više onda bi ona došla u tu jakost da bi i sama Dinastija mogla izgubiti onaj svoj položaj u državi, koji treba da ima svaka dinastija“, ova je izjava dra. Šimraka usupnula sve prisutne, što je sam govornik dobro opazio i da prikaže divergentnost između dinastije i Pašića, naveo je ovaj historički slučaj: Kada je god. 1918 Nikola Pašić ondašnjem Regentu podnio ministarsku listu, na podpis, Regent je uskratilo podpis. Na upit Pašića zašto Regent ne će da potpiše listu njegova kabineta, Regent je pokazao prstom na prvo ime u listi, a to je bilo ime Nikole Pašića, kao ministra predsjednika. I doista Pašićev kabinet nije bio imenovan, nego je pok. Stojan Protić onda predložio svoju ministarsku listu, koju je Regent potpisao.

Dr. Šimrak je još nadodao, da Pašić nije Protiću onu aferu oprostito do smrti.

U trećem dijelu svoga govora oborio se je dr. Šimrak sa svom svojom govorničkom vještinom na one demokrate Hrvate, koji su sada ušli u Pašić-Pribičevićev kabinet. Za njih je rekao, da su to najgđažniji stvorovi, koji su se uvijek ulagivali Srbima u Beogradu, dok su sve ostale Hrvate denuncirali kao austrijance, jedino da ih Srbi budu bolje paziti.

Na koncu govora bavi se sa svojim stranačkim programom, koji je katolički i hrvatski, a veli, da oni nijesu nikakvi „Klerikalni znanj“. Oni su proti svakoj prevlasti jedne klase, a zato su — dasvi staleži budu u državi jednakopravni. Tvrdi da je Hrvatska Pučka Stranka jedan na rodni pokret, koji traži da Hrvati budu u Zagrebu imati svoju vladu, svoj hrvatski sabor, svoje financije, a za Dalmaciju da se priključi Hrvatskoj — to ona hoće.

Nakon njihovih govora prozborili su nekoliko riči gg. Vladimir Kulid i dr. Ant. Dulibić. Zahvalili su se govornicima i prvi sa zadovoljstvom konstatirao da tuktika HPS slavi triumph, a drugi izrazio živu želju da koprena, koja je sad narodu na očima — pane.

Ovo bi bila kratku slika u suštini o predavanju gg. Barića i Šimraka, Mislimo, da smo ju vjerno i tačno reproducirali. Sto nam ta slika pokazuje?

Prvo, da koliko Šimrak toliko i Barić nijesu još shvatili hrvatski seljački republikanski pokret u njegovoj bitnosti, pak nam za to i pričaje o nekom drugom narod-

nom pokretu, koji po njihovom vodi HPS. Tako mi sada imademo dva pokreta, dvije latentne sile, koje se gložu između Hrvata: Hrvatsko-republikanski seljački pokret pod vodstvom Radića i uz pomoć inteligencije sa Hrvatskom Zajednicom i hrvatski narodni pokret pod vodstvom Barića i Šimraka.

Drugo: Uz ova dva pokreta između Hrvata prema prikazu Šimrakovom imademo opet dva pokreta u Samom Beogradu. Onaj Radikala i onaj Dinastije.

Ova četiri pokreta u našoj državi, uz još druge manje pokrete, imali bi da budu glavni motori, koji ovu državu imaju da uređuju. Da je istinu dr. Šimrak govorio o Dinastiji, mi mu to vjerujemo, ali jer se dinastije ne upuštaju u stranačke izborne borbe, to stav Dinastije prema Radikalima nas nemože da zanima. Kod nas dolže jedino u obzir tri pokreta: radikalno-velikosrbski; hrvatsko-republikanski seljački i hrvatsko-narodni pokret HPS, Mi će mo se pozabaviti sa ova tri pokreta, jer oni će kod predstojećih izbora doći u sukob.

Radikali, ako hoće da spase svoje sadašnje pozicije, oni će morati poći u borbu sa lozinkom: „Valika Srbija!“ i svudje će postaviti samu jednu žaru. A mi Hrvati? Zar ćemo se mi Hrvati razdvojiti i postaviti kod izbora dvije žare, uz jednu radikalnu? Ne, to ne smije da bude. Mi se Hrvati moramo da složimo u jednoj žari.

Ako je sinoćnje predavanje gg. Barića i Šimraka imalo da bude predteča izborne borbe između Hrvata pri budućim izborima, onda su obojica na krivom putu, jer osamdeset po sto Hrvata u sjevernoj Dalmaciji traži samo jednu hrvatsku žaru na izbornom biralištu.

Zemljoradnička stranka u Sibeniku je već sklona da podupire samo jednu hrvatsku žaru. Demokrati sibienski uz sve miljune, što bi im Pribičević mogao staviti na raspoloženje kao da i nijesu živi. Oni kod izbora mogu jedino da ometaju Hrvatima ili da predju u radikale. Jedino HPS, koja bi mogla kušati sreću, da doživi veći poraz, nego li ga je doživila kod zadnjih izbora.

Mi razumijemo dobro dra. Šimraka i Barića, ali ako oni žele da u pitanju kandidata dodje do sporazuma, to su izabrali krivi put. Oni u tomu pitanju neka se sporazume sa vodstvom HRSS u Zagrebu, a ne postignuli nikakva sporazuma, nek bace sa uma treću žaru i porade između svojih pristaša da svi bace gumene kuglice u jedinu hrvatsku žaru, da se u sjev. Dalm. Hrvatima osigura četiri mandata, koja im po broju birača i pripadaju.

Miho Jerinić.

Plaćenički „Pokrete“ jalov ti posao.

Sabljaško-batinaško—plaćeničko piskaralo »Pokrete«, kojemu je uvijek bilo zazorno hrvatstvo i kojemu je trn u oku procvat hrvatske misli, drži da se pametnoj stvari dosjetilo, kad nam silom hoće da podvali »austrijanštinu« dalmatinskog hrv. zagorca.

Citatom iz dopisa g. Gojana u američkom »Hrvatskom Listu« mutikaše Lupisa plaćenički je »Pokret« sam sebi opekao poganu protuhrvatsku jezičinu, jer je baš time doka-

zao, da su naše tvrdje tačne. Budući da se, po tom citatu, radi o iseljenicima od preko trideset godina, to su ti iseljenici mogli biti samo Lupisovi otočani, za koje smo i mi tvrdili da još nemaju razvijenu hrvatsku svijest i zato su jednako onda mogli biti pristupačni austrijanštini, kao što su danas dosta njih skloni batinaškom jugoslavstvu.

Naprotiv hrvatski dalmatinski zagorci počele se iseljivati, tek koju godinu prije rata, nakon propasti vinove loze, a ti su onda kao i danas i po misli i po osjećaju bili i ostali Hrvati.

U ostalom neka zapamte gospoda od »Pokreta«, koji svoje »pametne« članke pišu u Kazališnoj kavani poslje pijače, da naš urednik ne siše sabljašku kravu muzaru, niti prima vanredne kredite, već žive i radi za svoje uvjerenje.

Sramota je takovnu sabljašku-džilitnut se, ne pogodit cilja!

Naši dopisi.

Drnš, 23 ožujku 1924.

Na oprez strancima pri dolasku u Drnš! Drnš je prometno-trgovačka varoš. Broji oko 3.000 stanovnika; od toga je 9/10 Hrvata, a 1/10 novopečenih srboradikala, politički odgojenik u bivšem »Gabinetu di letura« u Drnšu.

Ova 1/10 novopečenjaka, sa »slavnim« Malivukom, — austrijanskim liferantom koža i žigerica za ratnu kuhinju — i famozni Zantom, — protektorom ratne — Radovuni-Vilić — aprovizacije, na čelu po njihovu rimsko-bizantinskom odgoju, odmah nakon prevrata i u ime »oslobodjenja«, nametnu se cijelom mjestu i krajini, te upravu po nekadašnjem turskom sistemu progone i zapostavljaju hrvatski narod.

Skoro neprekidni sastanci ove okrutne protu — hrvatske družine — vrše se u jeftino stečenoj kući, i pred kućom ratobornog Šime, koja je baš na ulazu u Drnš, tako da ni jedan stranac nemože neopažen od Šime ili njegove družine doći u mjesto.

Zato ju pozvaše »Komandom mesta« gdje će se kako izgleda — svaki stranac morati legitimirati, inače nije mu siguran život i lična sloboda.

Dosljedno tomu osvrnulo se između stotina — samo na par zadnjih žalosnih i za ovo hrvatsko mjesto sramotnih slučajeva i to:

Pred nekoliko godina ovdje je tragično, ali još nejasno smrću — svršio svoj mladi poletni život veterinar Vitanović; još okrutnijom smrću je ovdje 1918. god. svršio i glasoviti atleta Ante Tomašević, a bez da je iko pozvan na odgovornost! A zašto? Zato, jer je onaj prosti zločin izvršen po licima, koji uživaju imunitet, kada ubijaju Hrvate. Na sličan način svršio je u najvišem jeku hrvatske borbe, protivljanaško-srbskoj smjesi i naš vrli mladi borac Dr. Mate Grubišić.

Pred same dvije godine, ovdje za člaku neplatiše glavom mirno objedujući u Hotelu, narodni zastupnici Lazić i Franić, zato što ih je »komanda« prepoznala kao Radiceve ili komuniste; prem su bili na najbrutalniji način izmrcvareni i povrijeđeni njihov zastupnički imunitet, Simo i družina bili su riješeni svake kazne.

Jučer je na isti način bio od Šime i Čire insultiran g. Dr. Pazini,

koji, autom vraćajuć sa svoje liječničke dužnosti iz Olavica, neslućte ništa zla, zastavio se u blizini Simine Komande mesta«. Da g. Dr. Pazini i tvorno nije bio napadnut, ima se zahvaliti njegovim zgodnim odgovorima i onima, koji su ga legitimirali kao neradičevca, te da je došao po svom zvanju.

Sve ovo neka služi na čast, onoj nekolicini hrvatskih omdelutika, koji se staviše u najpokorniju službu Simo-Zantine »komande«, u strancima na oprez i znanje! Očevidac.

Kr. Sresko Poglavarstvo,
Br. 25831/23.

Oglas

Ovijem se daje do javnog znanja, da će se po novoj godini izdavati putne isprave po doli naznačenim uvjetima:

- 1) Svaki onaj koji pripada jednoj stranci koja je proti državnom i narodnom jedinstvu neka se ne obraća ovamo za bilo kakvu putnicu jer mu se molba neće ni u obzir uzeti.
- 2) Putnice će se davati jedino dobrim i pravim državljanima koji treba da odmah prilozu molbi:
 - a) stari pasoš ako ga posjeduju
 - b) krštenicu redovito biljevanu
 - c) lični opis potvrdjen od općine
 - d) uverenje od kr. kotarskog suda da nema zapreka
 - e) uverenje od općine da je udovoljio vojnoj dužnosti
 - f) uverenje od Poreznog ureda da je podmirio porez
 - g) dvije nove slike
 - h) polog od 50 dinara za libric i biljeg na istoga.
- 3) Nitko neka ne dolazi osobno pitati ili pospješivati putnice, jer će se iste s najučestom žurnošću rešavati i poštom dostavljati strancima.
- 4) Neke nikome ne pale na pamet da dolazi u ovaj ured uveravati o svojem patriotizmu, svak ima za sobom 4 godine izu slova pak će njegovo ponašanje kroz ove četiri godine biti najbolji dokaz patriotizma.

Sve ovo vrijedi i za pokučarske dozvole i za oružne listove, a u glavnom za sve pogodnosti koje se traže od ove države.

Legitimacije za tuzemstvo licima ispod 21 godine neće se uopće izdavati.

Licima pak ispod 30 godina izdaval će se legitimacije jedino uz fotografiju i molbu.

Imoški dne 18 Decembra 1923.

Kr. Sreski Poglavar:
MIKELIĆ, v. r.

O. U. — Upozoravamo javnost na ovo ogledno radikalnog režima, kojemu zacijelo nema primjera u strancima političke historije nijednog naroda. Inče čika Baja! Mikeliću, Mikeliću, ostade li živ?!

Književnost.

Važno za sve Elektrotehničare i sve industrije, koje se služe električnim pogonom. Izšla je knjiga: Naredbe i propisi za izgradnju električnih postrojenja jake struje, sažeti i prevodi ing. Ledvinka i ing. Majcen. U knjizi se nalaze sve naredbe raznih naših oblasti, koje su do danas izdane u predmetu izgradnje i pogona električnih postrojenja, a iza njih dolazi prevod propisa i normi. Udruženja inženjera, tehničara, za koje je naredilo ministarstvo gradjevina, da vrijede i za oou državu u pomanjkanju naših posebnih propisa u svrhu jednoličnosti izgradnje električnih postrojenja. Cijene je ovaj opširnjaj i jedinoj te vrste knjizi Din 100.—, a dobiva se kod Čirilometodske knjižare, Zagreb. Preradovičev trg. 4.

Sienkiewics H. Hanja. IV. izdanje. Najljepša i najtoplije knjiga Sienkiewiczeva. Ovaj ljubavni roman pun tople romantične poezije, koji će svaki prijatelj lijepe knjige pročitati u medenku, tim prije, što se u ovoj opisuje velika ljubav samoga Sienkiewiczeva prema djevojci, koja je kasnije otišla u samostan u Zagreb, i tu u samostanu nekih časnih sestara odgojila generaciju naših djevojaka pod imenom č. s. Vincencije i svršila kod' nas svoj tragični život. Cijena Din 20.— naslovni list rissao slikar M. Uzelac, a knjiga se dobiva kod Čirilometodske knjižare, Zagreb. Preradovičev trg. 4.

»Džepna knjižnica«. Primili smo II sv. »Fr. knjižnice« (Osijek I Kapucinska 7) sa slijedećim sadržajem: Gorkij Propovjednik morala; Zamjajliv; Dvije priče; Pržuljo; Balkanrijije, šala i satira. Cijena 5.— Din. Preporučamo.

Političke vijesti.

Izborna agitacija. — Hrvatska Pučka Stranka već je počela voditi izbornu agitaciju. U tu svrhu su u Šibenik došli dr. Šimrak i dr. Barić Jučer su održali konferenciju sa zastupnicima stranke. Među građanstvom, a nada sve među tečajcima neugodno se dojmilo njihovo kruto napadanje na predsjednika Hrvatske republikanske seljačke stranke, Radića, kao i na same zastupnike, u ovim ozbiljnim časovima.

Gradske vijesti.

Hrvatski Klub obdržavao je u svojim prostorijama u nedjelju 23 tek., glavnu skupštinu, na kojoj je bila izabrana nova uprava i dva pododborna, ukupno 25 lica. U rjeđu na 26 ovoga bilo je konstituiranje nove uprave, pa su u upravni odbor izabrani slijedeći: Dr. Marko Kožul predsjednik, Vinko Vučić i Šime Zemić podpredsjednici, Petar Torar tajnik, i odbornici gđ. Mate Živković st., Ivica Škarica, Ante Medić, Zvonimir Čaleta, Nikola Šimunović i Ferdo Erega.

Zelimo novomu odboru u njegovom djelovanju dobru sreću i napredak.

Fuzija. Sa zadovoljstvom obavještavamo, da se između našeg hrvatskog muzičkog društva Kola i Filharmonije vode pregovori za fuziju obju društava u jedno, koje će da sadrži ime »Kola«, koje ima svoju odličnu kulturnu tradiciju u Šibeniku i koje je naročito među našim tečajcima odgojilo i dobrih pjevača i dobrih Hrvata.

Bilo bi poželjno, da se Dr. Vice Ijadica, koji je bio duša »Kola«, primi čast u upravnom odboru, da jednakom poštivošću i uspjehom nastavlja ondje, gdje njega danas treba.

U njega je uvijek bilo ljubavi za naš grad i njegov kulturni napredak, pa se pozudano nadamo, da će on i sad pregnuti da prokročimo napred.

Omladina Hrvatskog Kluba na po koricima, u četvrtak 27 tek. mj., priredila je u prostorijama hotel »Krka« kućnu zabavu sa pjesmu vjenčanom Zabava je potrajala u mirnom i ugodnom raspoloženju do dva sata u noći.

Pomorsko-sportskom klubu »Krka« već su prispjele tri jole, a uskoro će i četvrti. Tako će se i u Šibeniku razviti ova grana zdravog sporta, za koji je naša luka najprikladnija. Ali po onomu što čujemo, moramo primijetiti da je mjesečna članarina za veslače odviše visoka. Ona dozvoljava pristup u društvo samo imućnijim ljudima, dok ovakova udruženja, treba da poze da budu pristupačna svima, koji su nakloni Sportu, a tu odlučuje fizička konstrukcija, a ne nezamjerna članarinska solvencija. Ovo bi preporučili mladom društvu, jer mi želimo uspjeha i jer znamo, da ovakav sport može i mora da u Šibeniku uspijeva.

Protuzakonita cenzura pisama. Izgleda da je opet zavedena cenzura pisama. Običaj je i zakon da svaki onaj, koji hoće da otpremi pismo sa inozemnim parobrodom podje u carinarnicu i tamo daje na pregled otvoreno pismo, Carinarnica se uvjeri da je pismo u redu, zatvori ga i tade se može ubaciti ga u poštansku kutiju na parobrodu. Nego, neki nam se građani tuže, da se na obali uspostavio ambulatni crni kabinet, koji nakon svih tih obavljanih formalnosti opet pregledava pisma. — To je svakako protuzakonito, jer nikomu nije poznato da bi postojala kakova »odredba«, da se pisma i danas, kada nismo u ratu, moraju cenzurirati. Bilo bi poželjno da se to više nedogodi.

Sufid tvornica karbida je započela opet da radi. Veliki broj starih radnika je već primljen i namješten na staro mjesto. Nego čujemo, da neki radnici, koji su bili određeni i poslani da pregovaraju sa upravom Sufida, nisu i neće biti primljeni dok drugi, koji su isto tako bili delegati radnički i pregovarali sa upravom, u bili su primljeni, dapače i unaprijeđeni. Uvjereni smo da se to dogodilo pogreškom i jedino tako to možemo protumačiti, jer ne vjerujemo da uprava Sufida dvojakom mjerom: mjeri ili čak da mjeri nekom političkom mjerom ovim već neprimljenim radnicima.

Obala ispred mlince Šupuk i baš tamo gdje se nalaze goleme naslage istovarenog bauxita, počela je da propala. U prošli utork, dok su se neki građani tuda »šetali, iznenada propadne komadić obale od 5-6 četvornih metara, uz samu kamecu obalu, između tračnica i ruba. Sva je prilika da se to propadanje obale, na tom mjestu, imalo pripisati uzroku, što je obala preopterećena sa prekomjernim količinama iskroanog bauxita. Pozvato je da je tu nekad bila morska vala zvana »Vrulje« i da se je za nazad petnaestak godina nasulo. Osim toga tu su bile velike dubine, a morsko tlo je bližnje, a ne krševito, i radi toga se lakše odranja. Sma obala je slabo zidana, jer već suda imade mnogo izrovanih rupa u betonu ispod kamenog dijela obale 2-3 metra pod morem. Svemu tomu treba nadodati, da je tu stovaristi bauxita i da umjesto 200 vagona, koji bi se imali tu kao maximum istovariti, imade barem pet puta toliko pa moramo zaključiti, da nije nikakvo čudo, kakla uva takve prilike obala propada i tone u more. — Naš grad nema zapravo nego taj komadićak pristojne obale, pa ako nam i taj dio, usljed nagomilavanja materijala propadne, onda nijedan veći parobrod neće imati gdje da pristane. — Koliko naša općina, toliko i pomorko oblast su dužne budno paziti, da se uzdrži barem ovo malo obale, kada naši bogovi neće da se gradi nova.

Lične. Ovih dana u gradu je boravio sreski školski nadzornik g. Petričević, kojemu je zgodom pregledao i sve niže škole. Sa uspjehom bio zadovoljan. A je li posjetio i bio je zadovoljan sa fabrikom or-junaca? Ravnatelj preparandije g. Grđicu prigodom umirovljenja učenic i profesori priredili su oproštnu večeru, preko koje su djaci izkazali osobitu počast i harnost čovjeka, koji je u Dalmaciji za trideset punih ljeta odgajao našu mladež za dobre i vrijedne pučke učitelje.

God Kriza. I ove godine su Dolčani predvičerali God Kriza, po starom običaju. U predvečerje uz slavlj zvonova bacale su se umjetne vatre. Sutra dan Dolac je osvanuo u moru hrvatskih zastava. Od rane zore pa do u kasnu večer građani su neprekidno pohajdali zavjetnu crkvu sv. Kriza i dolčku svojihnu.

Godišnja Skupština kupališkog društva »Jadrja«, obdržavat će se u nedjelju u 11 sati u prostorijama društva »Sokol« u Šibeniku između ostaloga raspravljat će se o imovinskim prilikama društva, o ljetnoj sezoni i birat će se nova uprava. Uprava umoljuje da svi članovi pristupe na skupštinu.

Društvo za saobraćaj putnika, u nedjelju 23 tek. mj. imalo je svoju konstituirajuću glavnu skupštinu. Birana je nova uprava. Predsjednik obćine je po svom položaju i predsjednik ovoga društva, a isto tako su predsjednici svih sportskih društava članovi uprave društva, za saobraćaj putnika.

»Jadrja« novooosnovanu autogarage i mehanički radnjak, daje u najam osobne automobile i obavlja sve popravke zasjecuće u mehaničkoj struku uz najpovoljnije cijene.

Odgovori Uredništva.

Molimo dopisnike Tijesnoga, Vodica, Zlosela, Drnša, Stankovaca, Dubrovnička i Ogulina da se ste pre, jer radi obilja gradiva, bilo nam je nemoguće odtampati poslane dopise. U narednom čeno broj sigurno donjeti.

Izdav. i odg. ured. Medić Niko.
Tisak Pučka Tiskara — Šibenik

Oglašujte vašu tvrtku u
»DALM. HRVATU«.

Udruženje Trgovaca, industrijalaca i obrtnika za sjevernu Dalmaciju u Šibeniku.

Br. 84 1924. Šibenik, 20. Marta 1924.

Natječaj:

Kod Udruženja Trgovaca, Industrijalaca i Obrtnika za sjevernu Dalmaciju u Šibeniku, ima se popuniti mjesto pomoćnika Tajnika, koji bi bio zaposlen 2 sata dnevno, uz mjesečni honorar od Din 600.—

Natjecatelji, treba da najdalje do 15. Aprila t.g. podnesu vlastoručne molbe Udruženju.

Molbi treba priložiti sljedeće isprave:

- Kršni list,
- Domovnicu,
- Školske svjedočbe,
- Posvjedočenje o dosadašnjem zanimanju.

Prednost će imati oni, koji poznavaju više jezika i koji su već radili u sličnim Uredima.

Od Udruženja Trgovaca, Industrijalaca i obrtnika za Sjevernu Dalmaciju u Šibeniku.

Presjednik: Tajnik:
Šupuk Miloš v. r. Jadronja Josip v. r.

MATE PRGIN -- ŠIBENIK

Veliki pribor šešira i sagova domaćih tvornica.

Trgovina mješovite robe.

Dragutin Šepik, Zagreb

Pričaz 35. Pričaz 35.
Vlastiti proizvod svih vrsti

„LIMENKA“

za lak, firajs, terpenin, ulje, petroleum, kandle itd.
Patentne limenke za uljne boje itd.

Odlikovana Voštarnica

DIPLOM. PEČAR GRO ČULAR ŠIBENIK
VOŠTARSKI MAJSTOR

IZRADJUJEM:

sve vrsti svijeća, duplira, uskršnih stojnica (ceres) sa svim urešenim znakovima, iz prvorazrednog voska, brzo i solidno.

PRERADJUJEM:

prama želji sve vrsti svijeća iz voštanih ulomaka i okapina.

PRODAJEM:

finog vrganog MEDA naravnog sa mog uzornog pčelinjaka, na maslo i veliko. Med je vanredne ljekovitosti za plućne bolesti, grla, prsa, prehlade itd.

KUPUJEM:

sve vrsti voštanih okapina, ulomaka i žutog voska
Sve uz povoljne cijene!

I. STJEPUŠIN -- SISAK

Preporuča najbolje tambure, žloe, partiture i ostale potrebne za sva glazbila.

Dva radnika za -
- - taljenje željeza
sa više godišnjom tvorničkom praksom traže namještenje kod tvornice ili oveće radionice. Ponude poslati na upravu lista pod brojem 15.

Netreba popravka!

Netreba popravka!

19 Novi Izum 24

Vinogradari i Trgovci »Pozor«

Nabavite si s mjesta Zera štrcaljku proti peronosperi, kao što i Zora Sumporaču proti uždima. ŠTRCALJKA ZORA jest jakog bakra i mjeđi, BEZ GUMA, na vendile, baca galicu u magli neprestano 3 MINUTE, a svi djelovi su izvana. Jamči se 10 god.

ZORA SUMPORAČA mjeđa zrak sa sumporom u posebnoj djelu konstrukcije u sumporači, a radi tako povoljno da može jednim posve takvim pritiskom na polugu ospati čitavu jedna lozu. Ista jest hidronički zatvorena te neraspilje niti najmanje sumpora. Jamči se 10 god.

Dopise molim slati kao i narudžbe izravno na

DRAGUTIN ŠEPEKA
PrMaž 37, ZAGREB.

„STAN“

BRUSIONA STAKLA I TVORNICI ZRCALA KAO ZADRUGA
U ZAGREBU, Jukićeva ulica br. 12.

Preuzima i proizvodja svekoliko ustaklivanje brušenim kristalnim staklom, te uzreallenje: staklova, svratista, brijačnica i laboratorijuma. Raspolaze volikom zalihom belgijskog i českog kristalnog stakla.

CIJENE UMJERENE - podvorba brza i solidna - CIJENE UMJERENE.

Jugoslavenski javni bilježnik u Sjevernoj Americi.

PETAR REŠKOVAC

1526 ave St., N. S. Pittsburg, Pa.

Zastupao u svima ostavinskim i inim poslovima i razpravama. Utjerivao otštete za Vaše nastradale i poginule u Americi, kao i osmrtnine za umrle u svim slučajevima. Izradjujem sve pravne i ine dokumente za sve one, koji žele doputovati u Ameriku, ako u Americi imaju svoje redbine, koje će se za njih pobriaviti. U svakom slučaju izvolite se obratiti na mene. Toplo se preporučam zainteresovanome narodu. 7

Foto Pax

Zavod za umjetno slikanje, povećanje reprodukcije slika, izradbe sa uljem, squarel, i pastel bojama, tuš i kreyton.

— ZAGREB, illica 35. —

DROGARIJA

VINKO VUČIĆ
ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, laka boja gumenih predmeta i o.

OPTIKA.

Naočala — Cvikera.

Izvršuje svaku izradbu po okul. liječničkom propisu.

PRIMAJU SE POPRAVCI.

Edino specijalno podjetje v Jugoslaviji!

Tovarna za ločenje dragih kovin

J. Augustin, Ljubljana Sp. Šiška, S. Jernača
osta št. 231.

Predejava in prodaja čistega zlata, srebra in platina. — Kemični analitični laboratorij. — Ločenje dragih kovin iz odpadkov in prahu (Gekrätz) kakor tudi iz tekočin.

- Klorzlato — srebrov nitrat
- pozlačenje na tovarnički način
- prosrobenje na " " "
- poniklanje " " "
- gobakrenje " " "

Tekočine za preizkušnje dragih kovin. — Destilirane vode etc.

Edino specijalno podjetje v Jugoslaviji:

PUČKA TISKARA

PRIMA NA IZRABU SVAKOVRSNIH -- TISKANICA.